

MULTILINGUAL ACADEMIC JOURNAL OF EDUCATION AND SOCIAL SCIENCES

Multilingualism in the Cypriot Educational System: A Record of Primary School Students' Views and Attitudes

Panagiotis Panteli, Eleni Griva, Eleni Tsakiridou

To Link this Article: <http://dx.doi.org/10.46886/MAJESS/v1-i1/7286>

DOI: 10.46886/MAJESS/v1-i1/7286

Received: 09 January 2013, **Revised:** 13 February 2013, **Accepted:** 08 March 2013

Published Online: 25 April 2013

In-Text Citation: (Panteli et al., 2013)

To Cite this Article: Panteli, P., Griva, E., & Tsakiridou, E. (2013). Multilingualism in the Cypriot Educational System: A Record of Primary School Students' Views and Attitudes. *Multilingual Academic Journal of Education and Social Sciences*, 1(1), 19–38.

Copyright: © The Authors 2013

Published by Knowledge Words Publications (www.kwpublications.com)

This article is published under the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0) license. Anyone may reproduce, distribute, translate and create derivative works of this article (for both commercial and non-commercial purposes), subject to full attribution to the original publication and authors. The full terms of this license may be seen

at: <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>

Vol. 1, No. 1, 2013, Pg. 19 - 38

<https://kwpublications.com/journals/journaldetail/MAJESS>

JOURNAL HOMEPAGE

Full Terms & Conditions of access and use can be found at
<https://kwpublications.com/pages/detail/publication-ethics>

Multilingualism in the Cypriot Educational System: A Record of Primary School Students' Views and Attitudes

Πολυγλωσσία στο Εκπαιδευτικό Πλαίσιο της Κύπρου: Μια Καταγραφή Απόψεων και Προτιμήσεων των Μαθητών του Δημοτικού Σχολείου

Panagiotis Panteli, Eleni Griva, Eleni Tsakiridou

Assistant Professor at the Faculty of Education — University of Western Macedonia,
Department of Primary Education of the University of Western Macedonia in Greece.

Abstract

The present study was conducted with the aim to provide an account of primary school students' attitudes and views on issues related to English language learning and multilingual learning in the Cypriot Educational System. The stimulus for conducting the study can be identified in current EU multilingual policy, the spread of English world-wide, and the changing status of English within Europe, along with the scarcity of research concerning students' views and preferences in the Cypriot context. In particular, the study aimed at:

- identifying primary school students' attitudes towards English and other European Languages
- identifying their perceptions of early foreign language learning
- identifying their attitudes towards Turkish language
- specifying their perceptions of issues on multilingual education.

In total 1265 Cypriot students of 5th and 6th primary school grades participated in the study, which was conducted in the academic year 2010–2011. The research project utilised a questionnaire as a basic instrument to collect information from primary students. The findings indicated that the majority of the students acknowledged the dominant role of the English language and showed a positive attitude towards early language learning. Although they highlighted their enthusiasm for acquiring multilingual competence in 'strong' European languages, they expressed their unwillingness to learn Turkish language. Concluding, it is

suggested that, despite the dominant role of English language, every effort should be made towards adopting educational policies and practices which support and foster multilingualism.

Keywords: Multilingualism, English Language, Primary School Students, Attitudes, Views.

Introduction

Τις τελευταίες δεκαετίες, έχει δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση της πολυγλωσσίας στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παράλληλα με την 'καθιέρωση' της αγγλικής γλώσσας ως *lingua franca*, ως γλώσσα ευρείας επικοινωνίας, αλλά και οικονομικής και επιστημονικής δραστηριότητας (Γρίβα & Σέμογλου, 2013). Σε αυτό το πλαίσιο, υπάρχει η τάση χάραξης μιας πολύγλωσσης πολιτικής στα εκπαιδευτικά συστήματα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς αναγνωρίζεται ήδη από τα μέσα του 1990 η σημασία και αξία εκμάθησης δύο τουλάχιστον ευρωπαϊκών γλωσσών, εκτός από τη μητρική (Council of Europe, 1995), αλλά και της πρώιμης εκμάθησης γλωσσών (European Commission, 2004). Το Συμβούλιο της Ευρώπης Ένωσης (E.E.), στο πλαίσιο της προώθησης και άλλων ευρωπαϊκών γλωσσών, παράλληλα με την αγγλική, επιδιώκει να βελτιώσει την ποιότητα της επικοινωνίας ανάμεσα στους Ευρωπαίους πολίτες με διαφορετικό γλωσσικό και πολιτισμικό υπόβαθρο στοχεύοντας στην ελεύθερη κινητικότητα, την αμεσότερη και τη στενότερη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών (Γρίβα, 2011: 58).

Τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο, ειδικότερα με την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004, τη ραγδαία αύξηση των οικονομικών μεταναστών και την καθιέρωσή της ως ένα σημαντικό τουριστικό θέρετρο (EACEA, 2009), η προώθηση της πολυγλωσσίας αποτελεί άμεση αναγκαιότητα. Σε αυτό το πλαίσιο σημαντικό ρόλο έπαιξε και συνεχίζει να παίζει η αγγλική γλώσσα, η οποία ήδη από το 1992 διδάσκεται στην Δ' τάξη του δημοτικού σχολείου (απόφ. Υπουργικού Συμβουλίου υπ' αρ. 37458 στο Περισιάνης, 2006). Μάλιστα, σύμφωνα με τον

Περισιάνη «η ένταξη της Κύπρου στην E.E. συνδέει ακόμα περισσότερο το νησί με το διεθνές οικονομικό και πολιτικό γίνεσθαι και θα υπογραμμίσει ακόμα περισσότερο τη σημασία της αγγλικής γλώσσας» (2006:183). Αυτή την τάση μπορεί να τη διαπιστώσει κάποιος ανατρέχοντας στα αναθεωρημένα Αναλυτικά Προγράμματα της προδημοτικής, δημοτικής και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2011), όπου προωθείται η πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας, αλλά και η πολυγλωσσία στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, το ενιαίο πρόγραμμα σπουδών για την αγγλική γλώσσα προδημοτικής και δημοτικής εκπαίδευσης, το οποίο έχει καταρτιστεί με βάση τα επίπεδα γλωσσομάθειας του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου γλωσσών (CEF, 2000), στοχεύει σε μία ενιαία και κοινή προσέγγιση της διδασκαλίας της που οδηγεί τους μαθητές στο τέλος του Δημοτικού Σχολείου στο επίπεδο A1/A2, ενώ στο Γυμνάσιο μέχρι και την Α' Λυκείου στο επίπεδο B1 (Κουλιάρη, 2011).

Όλες αυτές οι αλλαγές επηρεάζουν τη διδακτική πρακτική, βασική συνιστώσα της οποίας αποτελούν οι ίδιοι οι μαθητές. Κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις που μεταφέρουν οι μαθητές στην τάξη – όπως για παράδειγμα οι στάσεις απέναντι σε μια γλώσσα ως προς τη δυσκολία της και τη διαδικασία απόκτησής της – στη μαθησιακή/διδακτική διαδικασία (Breen, 2001). Οι απόψεις για την εκμάθηση γλωσσών συνιστούν μια δυναμική διαδικασία, αλλάζουν δηλαδή ανάλογα με το πλαίσιο, τη γλώσσα-στόχο κλπ (Sakui & Gaies, 1999).

Σημαντικό επίσης ρόλο στην επιτυχή εκμάθηση γλωσσών παίζουν τα κίνητρα μάθησης, τα οποία επηρεάζονται με τη σειρά τους από τη στάση των μαθητών απέναντι στη γλώσσα (Kara, 2009; Victori & Lockhart, 1995). Οι θετικές απόψεις για την εκμάθηση γλωσσών βοηθούν ώστε να αντιμετωπιστούν προβλήματα και να διατηρηθούν τα κίνητρα για να συνεχιστεί η μάθηση, ενώ οι αρνητικές απόψεις μπορεί να μειώσουν τα κίνητρα και ταυτόχρονα να ενισχύσουν το άγχος (Kern, 1995). Μελέτες έχουν καταδείξει θετική συσχέτιση μεταξύ των στάσεων μαθητών και των επιδόσεων τους στη δεύτερη γλώσσα. Για παράδειγμα σε έρευνα των Kuhlemeier, Bergh και Melse (1996), διαφάνηκε ότι οι μαθητές που είχαν θετική στάση απέναντι στη γερμανική ως ξένη γλώσσα, το διδακτικό υλικό και τον εκπαιδευτικό είχαν υψηλότερες επιδόσεις από αυτούς που είχαν αρνητική στάση, τόσο στην αρχή του σχολικού έτους, όσο και κατά τη διάρκεια. Από την άλλη, η Horwitz (1988) επισήμανε ότι όταν ένας μαθητής εκτιμά πως η εκμάθηση μιας γλώσσας είναι σχετικά εύκολη και επιτυγχάνεται γρήγορα, είναι πολύ πιθανό να απογοητευτεί εάν αντιληφθεί ότι η πρόοδος του δεν είναι τόσο γρήγορη όσο ανέμενε.

Ένας άλλος παράγοντας που επηρεάζει τις στάσεις των μαθητών απέναντι σε μια γλώσσα ή την εκμάθηση της είναι το πολιτισμικό πλαίσιο (βλπ. Schulz, 2000; Brohy, 2001). Τα δίγλωσσα παιδιά φαίνεται ότι αναπτύσσουν πολυπολιτισμική και πολυγλωσσική συνείδηση και ευαισθησία, με αποτέλεσμα να έχουν πολύ πιο θετική στάση απέναντι στην εκμάθηση γλωσσών (Edelenbos, Johnstone & Kubanek, 2006; Griva & Chostelidou, 2011).

Άλλες έρευνες έχουν αναδείξει τον 'παράγοντα φύλο' σε σχέση με τις απόψεις και προτιμήσεις των μαθητών για τις ξένες γλώσσες (Bernat & Lloyd, 2007). Συγκεκριμένα, τα κορίτσια φαίνεται να έχουν πιο θετική στάση απέναντι στην εκμάθηση ξένων γλωσσών (Gardner, 1985), ενώ τείνουν να εμφανίζουν ισχυρότερα κίνητρα (Csizer & Dornyei, 2005; Larocque, 2006) και να παρουσιάζουν συχνότερα κοινωνική αλληλεπίδραση με τη γλώσσα-στόχο (Bacon & Finnemann, 1992). Σε μια άλλη έρευνα διαπιστώθηκε ότι τα αγόρια τείνουν να αξιολογούν πολύ θετικά τις ικανότητές τους, ενώ είναι πιο αισιόδοξα από τα κορίτσια ως προς τον χρόνο που απαιτείται για την εκμάθηση μιας γλώσσας (Siebert, 2003).

Η Έρευνα

Σκοπός και Στόχοι

Η παρούσα έρευνα είχε ως σκοπό τη χαρτογράφηση των απόψεων των κυπρίων μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ζητήματα πολυγλωσσίας στην εκπαίδευση. Η απουσία προϋπαρχουσών ερευνών στην Κύπρο με στόχο τη διερεύνηση των απόψεων και προτιμήσεων των μαθητών σε ζητήματα που αφορούν την εκμάθηση ξένων γλωσσών και γενικότερα την πολυγλωσσία υπήρξε σημαντικό κίνητρο για τη διεξαγωγή της έρευνας.

Συγκεκριμένα επιδιώχθηκε η καταγραφή των απόψεων και προτιμήσεων σε σχέση με: α) την αγγλική γλώσσα, β) άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες, γ) την τουρκική γλώσσα, καθώς και των στάσεων απέναντι στην πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας. Επιπλέον, διερευνήθηκαν τυχόν διαφοροποιήσεις στις απόψεις των μαθητών σε σχέση με το φύλο, την τάξη, την καταγωγή, το σχολείο και τη μόρφωση των γονέων.

Συμμετέχοντες

Στην έρευνα, η οποία διεξήχθη κατά το σχολικό έτος 2010-2011, συμμετείχαν 1265 μαθητές/τριες (49.0% αγόρια και 51.0% κορίτσια) της Ε' (56.8%) και Στ' (43.2%) τάξης Δημοτικών σχολείων αστικών, ημιαστικών και αγροτικών περιοχών της Κύπρου. Το 74.1% των μαθητών

ήταν ελληνοκύπριοι, ενώ το 25.9% προέρχονταν από διαφορετικό γλωσσικό και πολιτισμικό πλαίσιο. Από αυτούς το 28.45% είχαν καταγωγή χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, το 27.4% των συμμετεχόντων κατάγονταν από χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης (Βουλγαρία, Ρουμανία), το 9.5% από το Ηνωμένο Βασίλειο, το 6.7% των συμμετεχόντων κατάγονταν από αραβικές χώρες, το 4.6% από άλλες χώρες της Ε.Ε, το 3.4% των συμμετεχόντων κατάγονταν από αφρικανικές χώρες, το 2.7% από ασιατικές χώρες (Φιλιππίνες, Βιετνάμ) και το 4.0% των συμμετεχόντων κατάγονταν από Αυστραλία, Καναδά και ΗΠΑ.

Όσον αφορά τη μόρφωση των γονέων, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, το 12.4% των πατέρων ήταν απόφοιτοι δημοτικού ή γυμνασίου, το 33.8% ήταν απόφοιτοι λυκείου και το 44.7% απόφοιτοι πανεπιστημίου. Εξάλλου, το 8.5% των μητέρων ήταν απόφοιτοι δημοτικού ή γυμνασίου, το 31.6% απόφοιτοι λυκείου και το 51.9% απόφοιτοι πανεπιστημίου.

Ερευνητικό Εργαλείο

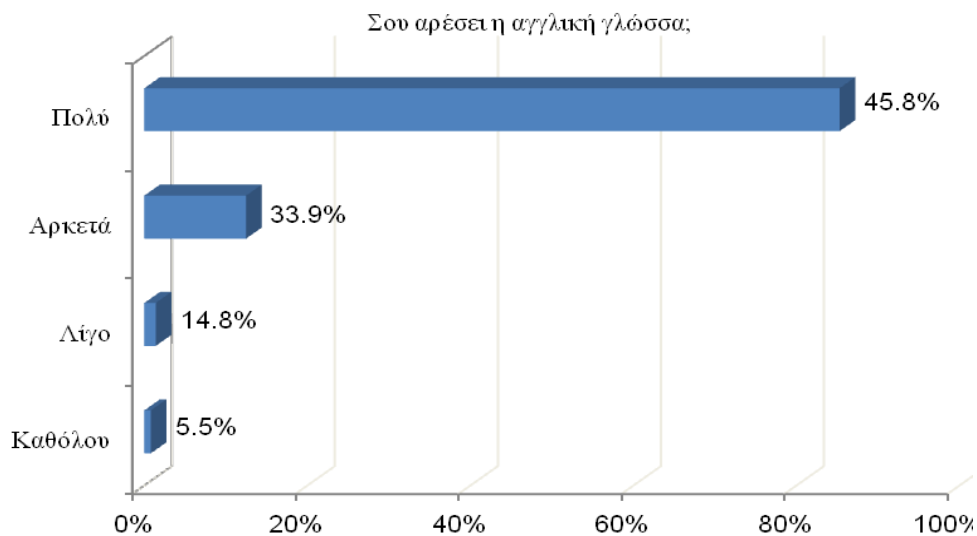
Βασικό εργαλείο για τη συλλογή των δεδομένων ήταν το ερωτηματολόγιο, με ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου οι οποίες κάλυπταν τους εξής θεματικούς άξονες: α) στάσεις των μαθητών απέναντι στην αγγλική γλώσσα, β) προτιμήσεις των μαθητών για ευρωπαϊκές γλώσσες και στάσεις απέναντι στην τουρκική γλώσσα και γ) απόψεις των μαθητών για την εκμάθηση ξένων γλωσσών στο σχολείο. Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν προσωπικά από τους ερευνητές, με τον μέσο όρο χρόνου συμπλήρωσής τους γύρω στα 25 λεπτά. Πριν αρχίσει η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων, οι ερευνητές έδιναν τις απαραίτητες διευκρινήσεις για κάθε ερώτηση και δέχονταν τις όποιες απορίες από τους μαθητές.

Αποτελέσματα

Στάσεις των Μαθητών Απέναντι στην Αγγλική Γλώσσα

Στην πλειοψηφία τους οι μαθητές έδειξαν την προτίμησή τους για την αγγλική γλώσσα, καθώς το 45.8% των συμμετεχόντων δήλωσαν ότι τους αρέσει πολύ και το 33.9% αρκετά (βλ. σχήμα 1).

Σχήμα 1. Στάσεις των μαθητών απέναντι στην αγγλική γλώσσα.

Παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ φύλου και στάσης των μαθητών απέναντι στην αγγλική γλώσσα (βλ. Πίνακα 1). Συγκεκριμένα, ο έλεγχος Mann-Whitney U κατέδειξε ότι περισσότερα κορίτσια είχαν θετική στάση απέναντι στην αγγλική γλώσσα παρά αγόρια ($z = -3.870$, $p < .005$). Επιπλέον, κατά τον έλεγχο Kruskal-Wallis παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της μόρφωσης της μητέρας των μαθητών και της στάσης τους απέναντι στην αγγλική γλώσσα ($H(2) = 15.861$, $p < .005$). Ειδικότερα, ο έλεγχος Mann-Whitney U κατέδειξε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στους μαθητές των οποίων οι μητέρες τους ήταν απόφοιτοι δημοτικού ή γυμνασίου και αυτούς που οι μητέρες τους ήταν απόφοιτοι λυκείου ($z = -3.370$, $p < .005$). Παρομοίως, στατιστικά σημαντική διαφορά καταδείχθηκε ανάμεσα στους μαθητές των οποίων οι μητέρες τους ήταν απόφοιτοι δημοτικού ή γυμνασίου και αυτούς που οι μητέρες τους ήταν απόφοιτοι πανεπιστημίου ($z = -3.926$, $p < .005$). Δηλαδή, όσο πιο μορφωμένη είναι η μητέρα ενός μαθητή, τόσο μεγαλύτερη η πιθανότητα να του αρέσει η αγγλική γλώσσα σε μεγαλύτερο βαθμό (βλ. Πίνακα 1).

Πίνακας 1: Παράγοντες που επιδρούν στις στάσεις των συμμετεχόντων απέναντι στην αγγλική γλώσσα

Σου αρέσει η αγγλική γλώσσα;	Καθόλου – Λίγο		Αρκετά – Πολύ		P-τιμή
	N	%	N	%	
<i>Φύλο</i>					
Αγόρια	153	24.8	464	75.2	
Κορίτσια	103	16.0	540	84.0	<0.005
<i>Μόρφωση μητέρας</i>					
Δημοτ./Γυμν.	37	34.6	70	65.4	
Λύκειο	77	19.3	323	80.8	
Πανεπιστήμιο	118	18.1	535	81.9	<0.005

Επιπλέον, οι μαθητές κλήθηκαν να αιτιολογήσουν τις απαντήσεις τους. Οι μαθητές που είχαν θετική στάση απέναντι στην αγγλική γλώσσα αιτιολόγησαν την προτίμησή τους χαρακτηρίζοντάς την με διάφορα επίθετα, όπως: «εύκολη» (108 αναφορές), «ωραία» (104 αναφορές), «χρήσιμη» (54 αναφορές), «ενδιαφέρουσα» (31 αναφορές), «σημαντική» (11 αναφορές) και «ωραία προφορά» (61 αναφορές). Επίσης, σημαντικός αριθμός των μαθητών αναφέρθηκαν α) στη δυνατότητα να επισκεφτούν την Αγγλία, β) στην ικανότητα επικοινωνίας με άλλους ανθρώπους μέσω της αγγλικής, τόσο στην Κύπρο όσο στο εξωτερικό. Για παράδειγμα, ένας μαθητής ανέφερε, «... αν πηγαίνεις σε άλλη χώρα και δεν ξέρεις τη γλώσσα, μόνο με τα αγγλικά μπορείς να σωθείς».

Αρκετοί μαθητές έκαναν αναφορά στη μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση για να αιτιολογήσουν τη θετική τους στάση απέναντι στην αγγλική γλώσσα, αφού σύμφωνα με ένα μαθητή, «... όλος ο κόσμος πρέπει να ξέρει αγγλικά για να βρει καλή δουλειά», με έναν άλλο να σημειώνει χαρακτηριστικά, «αν δεν τη μάθω δεν μπορώ να κάνω τίποτα στη ζωή μου». Επίσης, ένας αριθμός μαθητών ανέφεραν ότι τους αρέσει η αγγλική γλώσσα επειδή είναι η διεθνής γλώσσα ευρείας επικοινωνίας, με ένα μαθητή να σημειώνει χαρακτηριστικά, «είναι η γλώσσα που ψηφίστηκε να τη μιλάνε όλες οι άλλες χώρες», ενώ μια άλλη μαθήτρια τόνισε, «μου αρέσει επειδή πρέπει να ξέρουμε τουλάχιστον μια ξένη γλώσσα».

Άλλοι μαθητές αναφέρθηκαν στη γνωριμία άλλων πολιτισμών μέσα από τη γνώση της αγγλικής γλώσσας, καθώς επίσης στη σημαντικότητα της αγγλικής γλώσσας στη μουσική και στις τέχνες γενικότερα. Όπως χαρακτηριστικά τόνισε μια μαθήτρια αιτιολογώντας τη θετική της στάση απέναντι στην αγγλική γλώσσα, «... οι μεγάλοι star είναι αμερικανοί και τα τραγούδια τους είναι αγγλικά και θέλω να τα καταλαβαίνω».

Εξάλλου, μια μαθήτρια αναφέρθηκε στη θέση της αγγλικής γλώσσας στην Κύπρο για να αιτιολογήσει τη θετική της στάση, αφού όπως τόνισε «... στην Κύπρο είναι η κύρια μας γλώσσα μετά την κυπριακή». Συγκρίνοντάς την με την ελληνική, μια άλλη μαθήτρια από μεταναστευτικό

πλαίσιο ισχυρίστηκε «είναι πολύ ενδιαφέρουσα και σίγουρα είναι πιο εύκολη από την ελληνική», ενώ ένας μαθητής σημείωσε, «... κάποιες λέξεις με βολεύει να τις λέω στα αγγλικά». Παρομοίως, κάποιος άλλος μαθητής από μεταναστευτικό πλαίσιο ανέφερε, «είναι πιο εύκολη γλώσσα [τα αγγλικά] γραπτά [sic] παρά τα ελληνικά. Στα ελληνικά πρέπει να βάζεις τόνους πάνω από τις λέξεις, ενώ στα αγγλικά όχι». Επίσης, μια άλλη μαθήτρια είχε θετική στάση απέναντι στην αγγλική γλώσσα λόγω της μεθόδου διδασκαλίας, καθώς σύμφωνα με τα λεγόμενά της, «... στο μάθημα μαθαίνουμε τα πράγματα που πρέπει να μάθουμε με ένα πιο παιχνιδιάρικο τρόπο».

Όσον αφορά τους μαθητές που δήλωσαν ότι δεν τους αρέσει η αγγλική γλώσσα, πολλοί από αυτούς αναφέρθηκαν είτε στο γεγονός ότι τη θεωρούν γενικά δύσκολη γλώσσα, ή ότι αντιμετωπίζουν οι ίδιοι δυσκολίες στην εκμάθησή της (76 αναφορές). Μια μαθήτρια σημείωσε χαρακτηριστικά, «δεν μου αρέσει σαν γλώσσα και έχει δύσκολα γραμματικά φαινόμενα».

Εξάλλου, κάποιοι μαθητές αιτιολογώντας την αρνητική τους στάση ανέφεραν ότι βαριούνταν, ή ότι τη θεωρούν βαρετή την ίδια τη γλώσσα (29 αναφορές). Ένας μαθητής σχολίασε τον τρόπο διδασκαλίας βαρετό για να αιτιολογήσει την αρνητική του στάση, ενώ κάποιος άλλος θα προτιμούσε άλλες γλώσσες καθώς «υπάρχουν κάποιες χώρες που είναι πιο καλές». Επίσης, μερικοί μαθητές αιτιολογώντας την αρνητική τους στάση απέναντι στην αγγλική, έθεσαν ως μέτρο σύγκρισης την ελληνική γλώσσα. Ένας μαθητής δήλωσε, «στα αγγλικά υπάρχουν λέξεις ελληνικές αλλαγμένες στο τέλος ενώ οι Άγγλοι λένε ότι είναι σπουδαία η γλώσσα τους». Επιπλέον, μια άλλη μαθήτρια ανέφερε, «[δεν μου αρέσει η αγγλική] επειδή δεν είναι η γλώσσα μου», άλλος μαθητής τόνισε, «... είμαι συνηθισμένος να μιλώ ελληνικά». Χαρακτηριστικά, μια μαθήτρια σχολίασε: «... πιστεύω πως όταν έρχονται οι Άγγλοι πρέπει να ξέρω αγγλικά. Αλλά όταν πάμε Αγγλία δεν μιλούν κυπριακά», και ακολούθως διερωτήθηκε, «τότε γιατί να μάθω; Μόνο για να σπουδάσω χρησιμεύει».

Απόψεις των Μαθητών για τη Χρησιμότητα Αγγλικής Γλώσσας

Οι μαθητές ερωτώμενοι εάν θεωρούν την αγγλική γλώσσα χρήσιμη, στη συντριπτική τους πλειοψηφία απάντησαν καταφατικά (85.3%) (βλ. Σχήμα 2).

Σχήμα 2. Απόψεις των μαθητών απέναντι στη χρησιμότητα της αγγλικής γλώσσας.

Από τον έλεγχο Kruskal-Wallis καταδείχθηκε ότι ο παράγοντας «μόρφωση μητέρας» επιδρά σημαντικά στη στάση των μαθητών απέναντι στην αγγλική γλώσσα όσον αφορά τη χρησιμότητα ($H(2) = 11.706$, $p < .005$). Ειδικότερα, ο έλεγχος Mann-Whitney U κατέδειξε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στους μαθητές των οποίων οι μητέρες τους ήταν απόφοιτοι δημοτικού ή γυμνασίου και αυτούς που οι μητέρες τους ήταν απόφοιτοι λυκείου ($z = -2.264$, $p < .050$). Παρομοίως, στατιστικά σημαντική διαφορά παρουσιάστηκε ανάμεσα στους μαθητές των οποίων οι μητέρες τους ήταν απόφοιτοι δημοτικού ή γυμνασίου και αυτούς που οι μητέρες τους ήταν απόφοιτοι πανεπιστημίου ($z = -3.455$, $p < .005$). Από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει ότι όσο πιο μορφωμένη είναι η μητέρα ενός μαθητή, τόσο μεγαλύτερη η πιθανότητα να θεωρήσει πιο χρήσιμη την αγγλική γλώσσα.

Επιπλέον, ο έλεγχος Spearman's rho κατέδειξε στατιστικά ασθενή συσχέτιση μεταξύ την προτίμηση για την αγγλική γλώσσα και τη στάση απέναντι στη χρησιμότητά της ($r_s = 0.212$, $N = 1260$, $p < .005$). Διαπιστώνεται πως όσο μεγαλύτερος είναι ο βαθμός αρεσκείας της αγγλικής γλώσσας σε ένα μαθητή, τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να εκτιμήσει τη χρησιμότητά της σε ισχυρότερο βαθμό.

Προτιμήσεις των Μαθητών για την Πρώιμη Εκμάθηση της Αγγλικής Γλώσσας

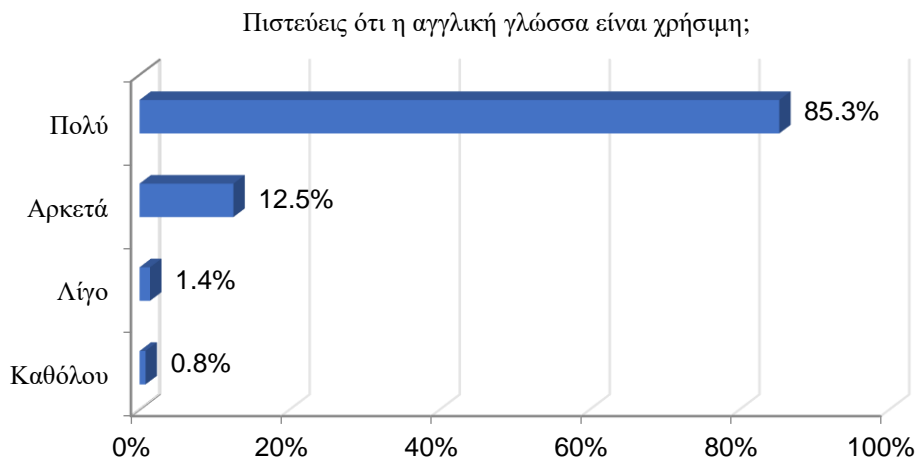
Όσον αφορά τις προτιμήσεις των μαθητών για την πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας, διαπιστώθηκε ότι σχεδόν οι μισοί συμμετέχοντες είναι θετικοί απέναντι στην έναρξη εκμάθησης της αγγλικής από την πρώτη δημοτικού (46%).

Ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ φύλου και προτιμήσεων των μαθητών για την πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας στο σχολείο ($\chi^2 = 7.474$, $df = 1$, $p < .010$). Ειδικότερα, τα κορίτσια έδειξαν περισσότερο θετική στάση απέναντι στην πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας σε σχέση με τα αγόρια (βλ. Πίνακα 2).

Επιπλέον, ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στους κύπριους και δίγλωσσους μαθητές από μεταναστευτικά πλαίσια, όσον αφορά τη στάση τους για την πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας στο σχολείο ($\chi^2 = 5.150$, $df = 1$, $p < .050$). Διαπιστώθηκε ότι οι δίγλωσσοι/πολύγλωσσοι μαθητές έχουν πιο θετική στάση για την πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας σε σχέση με τους κύπριους μαθητές (βλ. Πίνακα 2).

Τέλος, ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της στάσης απέναντι στην αγγλική γλώσσα και των προτιμήσεών τους για την πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής στο δημόσιο σχολείο ($\chi^2 = 29.809$, $df = 1$, $p < .005$). Διαπιστώθηκε ότι οι μαθητές που έχουν θετική στάση απέναντι στην αγγλική γλώσσα έχουν θετική στάση και στην πρώιμη εκμάθησή της στο σχολείο.

Πίνακας 2. Παράγοντες που επιδρούν στις προτιμήσεις των μαθητών για την πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας

Εκμάθηση της αγγλικής γλώσσα από την Α΄ Δημοτικού	Ναι		Όχι		Ρ-τιμή
	N	%	N	%	
<i>Φύλο</i>					
Αγόρια	256	42.0	353	58.0	
Κορίτσια	316	49.8	319	50.2	<.010
<i>Γλωσσικό προφίλ</i>					
Κύπριοι	429	44.3	540	55.7	
Δίγλωσσοι/ πολύγλωσσοι	143	52.0	132	48.0	<0.050

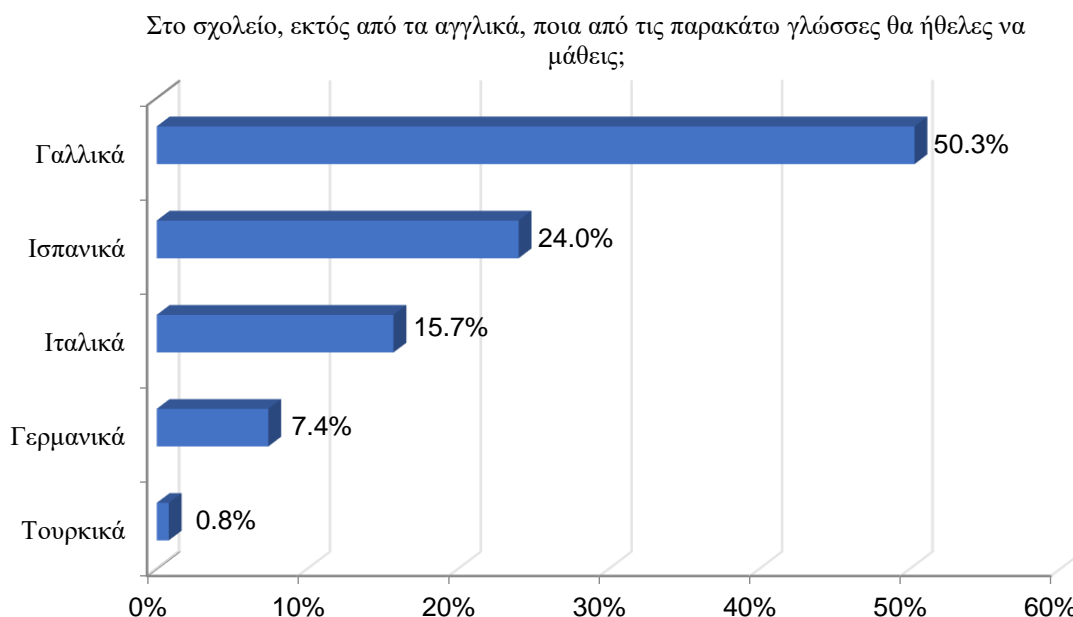
Επιπλέον, οι μαθητές κλήθηκαν να αιτιολογήσουν τις απαντήσεις τους. Από όσους δήλωσαν υπέρ της πρώιμης εκμάθησης, πολλοί ανέφεραν ότι αν είχαν αρχίσει τα μαθήματα αγγλικών από την Α΄ τάξη θα τα είχαν μάθει καλύτερα και πιο γρήγορα. Μια μαθήτρια αιτιολογώντας τη στάση της δήλωσε, «*θα τη μαθαίνα [την αγγλική γλώσσα] πιο γρήγορα, γιατί όταν είσαι πιο μικρός τα μαθαίνεις καλύτερα*», ενώ μια άλλη παρομοίως ανέφερε, «*όταν είσαι μικρή μαθαίνεις πιο καλά και γρήγορα*». Επίσης, μια μαθήτρια αιτιολογώντας τη θετική της στάση σημείωσε, «*για να έχω καιρό να τα μάθω πιο καλά και να μη δυσκολεύομαι τόσο πολύ τώρα*».

Εξάλλου, μερικοί μαθητές ήταν υπέρ της πρώιμης εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας θεωρώντας ότι η διδασκαλία στις μικρότερες τάξεις θα διεξαγόταν χωρίς πολλές απαιτήσεις και δύσκολους στόχους. Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε ένας μαθητής, «*επειδή θα ήμασταν ακόμα μικροί, σίγουρα οι δάσκαλοί μας θα μας έβαζαν εύκολες λέξεις*», κάτι στο οποίο συμφώνησε ένας άλλος μαθητής δηλώνοντας, «*γιατί δεν θα μας μάθουν δύσκολα, λίγους αριθμούς και γράμματα*».

Κάποιοι άλλοι μαθητές ήταν υπέρ της πρώιμης εκμάθησης επειδή τους αρέσει η αγγλική γλώσσα, με μια μαθήτρια να αναφέρει χαρακτηριστικά, «*μου αρέσει πολύ η γλώσσα και θα μου άρεσε να ήταν η χώρα μου [η Αγγλία]*», ενώ ένας άλλος μαθητής τόνισε, «*προτιμώ την αγγλική από την ελληνική*». Μερικοί μαθητές ανέφεραν πως με την πρώιμη επαφή με την αγγλική γλώσσα, το επίπεδο γνώσης της αγγλικής θα έφτανε το επίπεδο γνώσης της ελληνικής.

Εξάλλου, αρκετοί μαθητές έκαναν αναφορά στον παράγοντα παραπαιδεία, τονίζοντας ότι με την πρώιμη εκμάθηση δεν θα χρειαζόταν η ταυτόχρονη παρακολούθηση σε ιδιωτικά φροντιστήρια. Ένας μαθητής ανέφερε χαρακτηριστικά, «*θα μαθαίναμε πιο καλά τα αγγλικά και μπορεί να μη χρειαζόταν να πηγαίναμε φροντιστήρια*». Απεναντίας, κάποιοι άλλοι μαθητές ήταν υπέρ της πρώιμης εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας θεωρώντας ότι με το μέτρο αυτό θα ανταποκρίνονταν καλύτερα στις υποχρεώσεις τους στα ιδιωτικά φροντιστήρια. Ένας μαθητής δήλωσε υπέρ της πρώιμης εκμάθησης για να ξέρει πιο πολλά όταν αρχίσει το φροντιστήριο.

Κάποιοι άλλοι μαθητές δήλωσαν ότι θα ήθελαν να είχαν αρχίσει την εκμάθηση της

αγγλικής γλώσσας από την Α' δημοτικού για να τελειώσουν πιο νωρίς τα μαθήματα. Ειδικότερα, μια μαθήτρια ανέφερε, «*θα τελειώνα πολύ πιο γρήγορα τα Αγγλικά και θα τα μιλούσα πιο άνετα*», ενώ μια άλλη μαθήτρια σημείωσε, «*θα μπορούσα να ασχοληθώ με κάτι διαφορετικό*», από τη στιγμή που θα τέλειωνε σε πιο μικρή ηλικία με τα μαθήματα Αγγλικών. Τέλος, ορισμένοι μαθητές δήλωσαν υπέρ της πρώιμης εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας, ούτως ώστε να είχαν την ευκαιρία να μάθουν ακόμη περισσότερες γλώσσες μεγαλώνοντας. Ένας μαθητής ανέφερε χαρακτηριστικά, «*έτσι θα τα μάθαινα καλύτερα και θα είχα χρόνο όταν μεγαλώσω να μάθω κι άλλες γλώσσες*».

Όσον αφορά τους μαθητές που είχαν αντίθετη άποψη, πολλοί από αυτούς εξέφρασαν τις αμφιβολίες τους κατά πόσο θα μπορούσαν να αντεπεξέλθουν σε τόσο μικρή ηλικία στην εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας. Μια μαθήτρια δήλωσε χαρακτηριστικά, «*είναι πολύ δύσκολα από τόσο μικρή ηλικία να μάθω μια καινούρια γλώσσα*», ενώ όπως σημείωσε ένας μαθητής, «*στην Α' Δημοτικού μαθαίνεις τα εύκολα, και τα Αγγλικά είναι δύσκολα*».

Εξάλλου, πολλοί μαθητές από όσους δήλωσαν εναντίον της πρώιμης εκμάθησης της αγγλικής επικαλέστηκαν πιθανές δυσκολίες στην ταυτόχρονη εκμάθηση αγγλικής και ελληνικής γλώσσας. Μια μαθήτρια δήλωσε, «*... στην πρώτη τάξη κάνουμε τα πρώτα μας βήματα στην ελληνική γλώσσα*», ενώ μια άλλη μαθήτρια τόνισε, «*πρώτα πρέπει να μάθουμε τη δική μας*

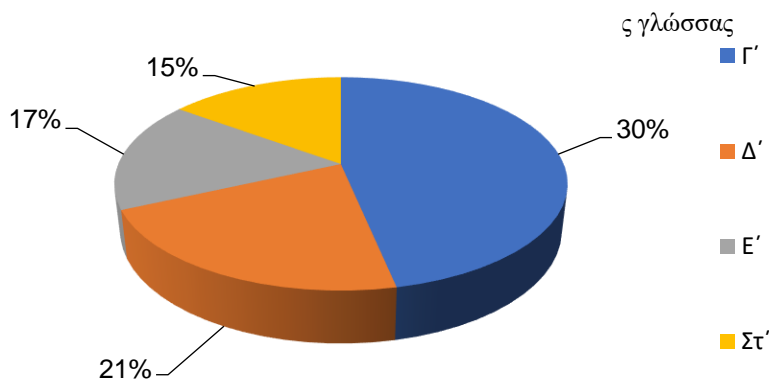
γλώσσα». Ένας μαθητής αιτιολόγησε την αρνητική του στάση σημειώνοντας, «προέχει να μάθω να μιλώ τη γλώσσα μου», ενώ ένας άλλος τόνισε, «πρώτα πρέπει να μάθω τα ελληνικά για να μπορέσω να μάθω αγγλικά». Ακόμη, κάποιοι μαθητές ανέφεραν ότι δεν θα ήθελαν να είχαν αρχίσει την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας από την Α' δημοτικού είτε επειδή δεν τους αρέσει η γλώσσα, ή επειδή βαριούνται ή θα έβρισκαν κουραστικό το μάθημα. Τέλος, ένας αριθμός μαθητών είχαν αρνητική στάση στην πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας λόγω της ταυτόχρονης παρακολούθησης μαθημάτων σε ιδιωτικά φροντιστήρια.

Προτιμήσεις των Μαθητών για την Εκμάθηση Δεύτερης ξένης Γλώσσας στο Σχολείο

Αναφορικά με την προτίμηση των μαθητών στο ενδεχόμενο εκμάθησης μιας δεύτερης ξένης γλώσσας στο σχολείο, η γαλλική γλώσσα (50.3%) συγκέντρωσε τις περισσότερες προτιμήσεις (βλ. Σχήμα 3).

Σχήμα 3. Επιλογή δεύτερης ξένης γλώσσας στο σχολείο από τους συμμετέχοντες.

Η ισπανική γλώσσα ήταν η δεύτερη δημοφιλέστερη (24%), ενώ τρίτη επιλογή των μαθητών ήταν τα ιταλικά (15,7%) και τέταρτη επιλογή τα γερμανικά (7.4%). Ελάχιστοι μαθητές δήλωσαν ότι θα επέλεγαν την τουρκική γλώσσα ως δεύτερη ξένη γλώσσα (0.8%). Εξάλλου, οι περισσότεροι μαθητές θα προτιμούσαν να αρχίσει η εκμάθηση μιας δεύτερης ξένης γλώσσας από την Γ' τάξη (βλ. Σχήμα 4).

Σχήμα 4. Επιλογή τάξης για έναρξη εκμάθησης δεύτερης ξένης γλώσσας.

Ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της επιλογής μιας δεύτερης ξένης γλώσσας στο σχολείο και του φύλου ($\chi^2 = 48.771$, $df = 4$, $p < .000$). Ειδικότερα,

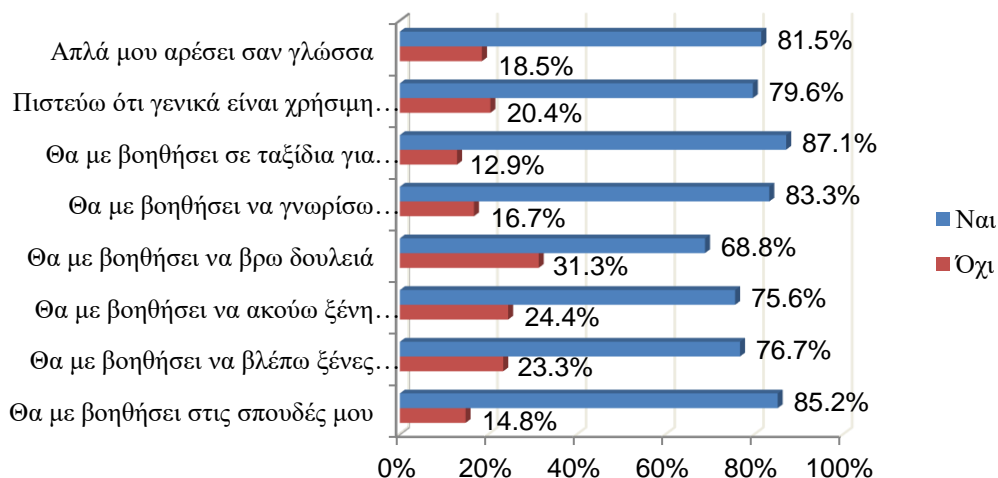
διαπιστώθηκε ότι τα κορίτσια επέλεξαν τη γαλλική γλώσσα ως δεύτερη ξένη γλώσσα σε μεγαλύτερο ποσοστό σε σχέση με τα αγόρια. Αντιθέτως, τα περισσότερα αγόρια επέλεξαν την ισπανική γλώσσα ως δεύτερη ξένη γλώσσα συγκριτικά με τα κορίτσια. Επιπλέον, φάνηκε πως τα κορίτσια έδειξαν μεγαλύτερη προτίμηση στην ιταλική γλώσσα σε σχέση με τα αγόρια (βλ. Πίνακα 3, Παράρτημα).

Προτιμήσεις των Μαθητών για άλλες Ευρωπαϊκές Γλώσσες πέραν της Αγγλικής

Μέσα από διάφορα ερωτήματα αξιολογήθηκαν οι προτιμήσεις των μαθητών απέναντι σε τέσσερις 'ισχυρές' ευρωπαϊκές γλώσσες πέραν της αγγλικής (βλ. Πίνακα 4, Παράρτημα).

Σχετικά με τη γαλλική γλώσσα, οι μαθητές είχαν γενικά μια θετική στάση απέναντί της. Εξάλλου, ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ στάσης απέναντι στη γαλλική γλώσσα και φύλου ($\chi^2 = 31.117$, $df = 1$, $p < .005$). Διαπιστώθηκε ότι τα κορίτσια (44.5%) δείχνουν πιο θετική στάση απέναντι στη γαλλική γλώσσα σε σχέση με τα αγόρια (37%).

Επίσης, το 79.6% των μαθητών ανέφεραν ότι γενικά τα γαλλικά είναι χρήσιμη γλώσσα, και το 87.1% των μαθητών διατύπωσαν την άποψη ότι η γνώση της γαλλικής γλώσσας θα τους βοηθούσε σε ταξίδια για διακοπές (βλ. Σχήμα 5).

Σχήμα 5. Προτιμήσεις των μαθητών για τη γαλλική γλώσσα.

Όσον αφορά τη γερμανική γλώσσα, δεν φαίνεται να είναι το ίδιο ελκυστική ως γλώσσα, με τους περισσότερους μαθητές να έχουν αρνητική στάση. Εξάλλου, ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ στάσης απέναντι στη γερμανική γλώσσα και φύλου ($\chi^2 = 6.564$, $df = 1$, $p < .05$). Διαπιστώθηκε ότι τα κορίτσια (26.6%) έχουν πιο θετική στάση απέναντι στη γερμανική γλώσσα σε σχέση με τα αγόρια (22.3%).

Αντιθέτως, σχετικά με τη χρησιμότητα της γερμανικής γλώσσας, σχεδόν οι μισοί μαθητές (48.8%) κρίνουν πως είναι μια χρήσιμη γλώσσα στη σύγχρονη εποχή. Από την άλλη, σημαντικό ποσοστό (70.8%), το οποίο τονίζει τη χρησιμότητά της, εστιάζεται στα ταξίδια αναψυχής και στη γνωριμία άλλων πολιτισμών (βλ. Σχήμα 6).

Σχήμα 6. Προτιμήσεις των μαθητών για τη γερμανική γλώσσα.

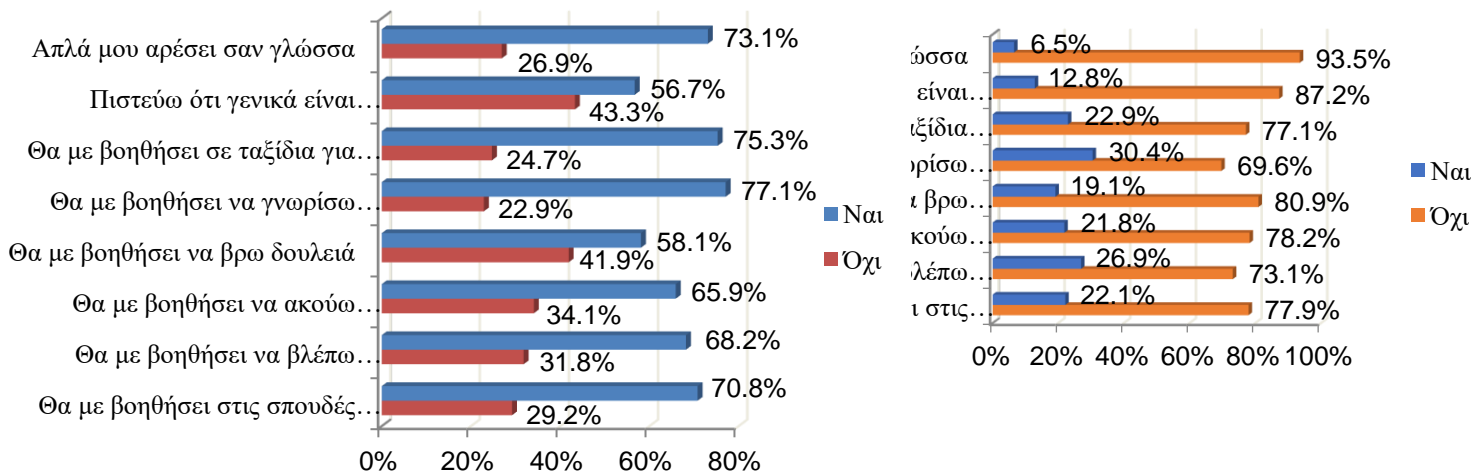
Από την άλλη πλευρά, η ιταλική γλώσσα φάνηκε να είναι πιο ελκυστική στους μαθητές του δείγματος από ότι η γερμανική, με την πλειοψηφία να την θεωρεί «ωραία ως γλώσσα». Ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στη στάση των κοριτσιών και των αγοριών απέναντι στην ιταλική γλώσσα ($\chi^2 = 19.760$, $df = 1$, $p < .005$). Διαπιστώθηκε ότι τα κορίτσια (49.5%) δείχνουν μεγαλύτερη προτίμηση για την ιταλική γλώσσα συγκριτικά με τα αγόρια (22.9%).

Επίσης, το 60.2% των μαθητών δήλωσαν ότι θεωρούν χρήσιμη την ιταλική γλώσσα, ενώ η πλειοψηφία του δείγματος συμφώνησε ότι η ιταλική γλώσσα θα τους ήταν χρήσιμη σε ταξίδια αναψυχής και για γνωριμία με άλλους πολιτισμούς (78.5%) (βλ. Σχήμα 7).

Σχήμα 7. Προτιμήσεις των μαθητών για την ιταλική γλώσσα.

Όσον αφορά την προτίμηση των μαθητών για την ισπανική γλώσσα, η πλειοψηφία φαίνεται να τη θεωρεί ελκυστική. Μικρότερα ήταν τα ποσοστά των μαθητών που θεωρούν χρήσιμη την ισπανική γλώσσα (56.7%), ενώ οι περισσότεροι από αυτούς συμφώνησαν ότι η ισπανική γλώσσα θα ήταν χρήσιμη σε ταξίδια αναψυχής (75.3%) και για γνωριμία άλλων πολιτισμών (77.1%) (βλ. Σχήμα 8).

Σχήμα 8. Προτιμήσεις των μαθητών για την ισπανική γλώσσα.

3.6. Στάσεις των μαθητών απέναντι στην τουρκική γλώσσα

Ιδιαίτερα αρνητική στάση φαίνεται να έχει η συντριπτική πλειοψηφία του δείγματος απέναντι στην τουρκική γλώσσα. Είναι άξιο αναφοράς ότι ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στη στάση των ελληνοκυπρίων μαθητών και των δίγλωσσων/πολύγλωσσων μαθητών που προέρχονταν από μεταναστευτικά πλαίσια ($\chi^2 = 22.102$, $df = 1$, $p < .005$). Διαπιστώθηκε ότι οι δίγλωσσοι/πολύγλωσσοι μαθητές από άλλα

πολιτισμικά περιβάλλοντα έχουν πιο θετική στάση απέναντι στην τουρκική γλώσσα σε σχέση με τους ελληνοκύπριους μαθητές (βλ. Πίνακα 5).

Πίνακας 5. Στάσεις απέναντι στην Τουρκική γλώσσα σε σχέση με το γλωσσικό/πολιτισμικό προφίλ

Σου αρέσει η τουρκική γλώσσα;	Ναι		Όχι		P-τιμή
	N	%	N	%	
<i>Γλωσσικό προφίλ</i>					
Κύπριοι μαθητές	44	3.7	884	74.7	
Δίγλωσσοι/ Πολύγλωσσοι μαθητές	33	2.8	222	18.8	<0.005

Όσον αφορά τη χρησιμότητα της τουρκικής γλώσσας σε ευρύτερο πλαίσιο, μόλις το 12.8% των μαθητών συμφώνησαν ότι η τουρκική γλώσσα είναι χρήσιμη, ενώ το 30.4% των μαθητών συμφώνησαν ότι η τουρκική γλώσσα θα ήταν χρήσιμη για γνωριμία με τον 'άλλο' πολιτισμό (βλ. Σχήμα 9).

Σχήμα 9. Στάσεις των μαθητών απέναντι στην τουρκική γλώσσα.

Συζήτηση

Μέσα από τη συγκεκριμένη έρευνα καταδείχθηκαν σημαντικά δεδομένα σε σχέση με τις προτιμήσεις και στάσεις των μαθητών τόσο ως προς την αγγλική γλώσσα, όσο προς άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες, όπως γαλλική, γερμανική, ισπανική, ιταλική, αλλά και την τουρκική γλώσσα. Αναφορικά με την αγγλική γλώσσα, η πλειοψηφία του δείγματος έδειξε θετική στάση τόσο για την εκμάθησή της όσο και τη χρησιμότητά της, εύρημα που συνάδει με αντίστοιχα δεδομένα προγενέστερων ερευνών (Diallo, 2005, Griva & Iliadou, 2011). Είναι άξιο αναφοράς ότι οι μαθητές που έδειξαν την προτίμησή τους στην αγγλική γλώσσα επισήμαναν ταυτόχρονα και την αναγκαιότητα της πρώιμης εκμάθησής της, αλλά και τη χρησιμότητά της για μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση και σπουδές.

Αξίζει επίσης να επισημανθεί ότι η γαλλική γλώσσα έχει το μεγαλύτερο κύρος στη συνείδηση των μαθητών στην Κύπρο ως δεύτερη ξένη γλώσσα, με διαφορά από τις υπόλοιπες 'ισχυρές' ευρωπαϊκές γλώσσες (γερμανικά, ιταλικά και ισπανικά). Η ιδιαίτερα θετική στάση απέναντι στα γαλλικά από τους μαθητές είναι πιθανό να προκύπτει από το γεγονός ότι για χρόνια η γαλλική γλώσσα ήταν η υποχρεωτική δεύτερη ξένη γλώσσα στη δημόσια δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ως εκ τούτου, η γαλλική ήταν η γλώσσα – πέραν της αγγλικής – με την οποία είχαν έρθει σε άμεση επαφή πολλοί από τους γονείς των μαθητών του δείγματος, ενισχύοντας το κύρος της, οι οποίοι με τη σειρά τους μετέδωσαν τη θετική αυτή στάση στα παιδιά τους.

Επιπλέον, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η στάση τους ως προς την τουρκική γλώσσα. Η αρνητική στάση που έδειξε η πλειοψηφία των μαθητών απέναντι στη συγκεκριμένη γλώσσα, πιθανόν ταυτίζοντάς την με την τουρκοκυπριακή κοινότητα, αποδίδεται στο φορτισμένο κλίμα που επικρατεί μεταξύ των δύο κοινοτήτων, της ελληνοκυπριακής και της

τουρκοκυπριακής. Παρόλο που ελάχιστοι μαθητές έδειξαν θετική στάση απέναντι στην εκμάθηση της τουρκικής, το ποσοστό των συμμετεχόντων που τονίζουν τη χρησιμότητά τους είναι μεγαλύτερο. Αυτό ερμηνεύεται πιθανότατα από την αναγνώριση της σημασίας της τουρκικής γλώσσας στο νησί λόγω της παρουσίας της τουρκοκυπριακής κοινότητας, και τη χρήση της ως μέσο γνωριμίας του τουρκοκυπριακού πολιτισμού.

Ο παράγοντας φύλο, φαίνεται να καθορίζει σε κάποιο βαθμό τις προτιμήσεις των μαθητών απέναντι σε συγκεκριμένες γλώσσες, αλλά και τις απόψεις τους σε θέματα γλωσσικής πολιτικής, κάτι που επιβεβαιώνεται και σε προγενέστερες έρευνες (Griva & Iliadou, 2011; Gardner, 1985; Larocque, 2006).

Επίσης, λαμβάνοντας υπόψη το γλωσσικό και πολιτισμικό προφίλ των μαθητών, διαπιστώθηκε ότι η πολιτισμική προέλευση του μαθητή δύναται να επηρεάσει τις στάσεις του σε ζητήματα πολυγλωσσίας και γλωσσικής εκμάθησης (Brohy, 2011; Schulz, 2001). Ειδικότερα, διαπιστώθηκε ότι οι δίγλωσσοι/πολύγλωσσοι μαθητές από μεταναστευτικά πλαίσια είναι πιο θετικοί στην πρώιμη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας σε σχέση με τους Κύπριους μαθητές, εύρημα που μπορεί να ερμηνευτεί από τις θεωρίες ότι οι δίγλωσσοι/πολύγλωσσοι μαθητές δείχνουν πιο θετική στάση απέναντι στην εκμάθηση γλωσσών γενικότερα (βλπ. Griva & Chostelidou, 2011; Nikolov & Curtain, 2000; Pinter, 2006.).

Ένας άλλος παράγοντας που φάνηκε να επιδρά στη στάση των μαθητών ήταν η μόρφωση της μητέρας. Συγκεκριμένα, οι μαθητές των οποίων οι μητέρες ήταν απόφοιτες λυκείου ή πανεπιστημίου αφενός φάνηκε να έχουν θετικότερη στάση απέναντι στην αγγλική γλώσσα, αφετέρου τονίζουν σε μεγαλύτερο βαθμό τη χρησιμότητά της σε σχέση με τους μαθητές των οποίων οι μητέρες ήταν απόφοιτοι δημοτικού/γυμνασίου. Απεναντίας, η μόρφωση του πατέρα δε φαίνεται να επιδρά στη στάση των μαθητών, κάτι που μπορεί να φανερώνει την ισχυρότερη επιρροή που έχει η μητέρα στις απόψεις των μαθητών, λόγω της πιο στενής επαφής της στην ανατροφή και εκπαίδευση των παιδιών.

Όπως διαπιστώθηκε από την έρευνα, σε γενικές γραμμές οι 'ισχυρές' ευρωπαϊκές γλώσσες αντιμετωπίζονται με θετική στάση από τους μαθητές, οι οποίοι συμφωνούν στην εκμάθηση μιας δεύτερης ξένης γλώσσας ήδη από την Τρίτη δημοτικού. Ωστόσο, δεν έχει αποσαφηνιστεί κατά πόσον υπάρχει μια αμφίδρομη σχέση μεταξύ στάσης και ισχύος μιας γλώσσας. Σε επόμενες έρευνες θα ήταν πολύ ενδιαφέρον να διερευνηθεί η στάση των μαθητών απέναντι σε λιγότερο ομιλούμενες γλώσσες, ώστε να καταδειχθεί κατά πόσον η θετική στάση απέναντι σε μια γλώσσα εξαρτάται από την ισχύ της συγκεκριμένης γλώσσας.

Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη τη γενικότερη θετική στάση των μαθητών απέναντι στην εκμάθηση γλωσσών, η πολυγλωσσία θα πρέπει να ενισχυθεί στην κυπριακή εκπαίδευση, με στόχο την καλλιέργεια της πολυγλωσσικής συνείδησης και πολυπολιτισμικής ευαισθησίας. Ένα σημαντικό βήμα προς την καθιέρωση πολύγλωσσης εκπαιδευτικής πολιτικής θα μπορούσε να αποτελέσει η εισαγωγή μιας δεύτερης ξένης γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, σε μια 'ιδανική' ηλικία για την εκμάθηση γλωσσών (βλπ. Figel, 2005; στο Griva & Sivropoulou, 2009; Lightbown & Spada, 2006; Singleton, 2000).

References

Bacon, S. M., & Finnemann, M. (1992). Sex differences in self-reported beliefs about foreign language learning and authentic oral and written input. *Language Learning*, 42, 471-495.

- Bernat, E., & Lloyd, R. (2007). Exploring the gender effect on EFL learners' beliefs about language learning. *Australian Journal of Educational & Developmental Psychology*, 7, 79-91.
- Breen, M. P. (2001). *Learner contributions to language learning: New directions in research*. Essex: Pearson Education Limited.
- Brohy, C. (2001). Generic and/or specific advantages of bilingualism in a dynamic plurilingual situation: The case of French as official L3 in the school of Samedan (Switzerland). *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 4(1), 38-49.
- CEF. (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Csizer, K., & Dornyei, Z. (2005). The internal structure of language learning motivation and its relationship with language choice and learning effort. *The Modern Language Journal*, 89 (1), 19-36.
- Diallo, I. (2005). *Language planning, language-in-education policy and attitudes towards languages in Senegal*. Διδακτορική διατριβή. Ανάκτηση Ιούλιος 12, 2011, από <http://www4.gu.edu.au:8080/adt-root/uploads/approved/adt-QGU20070105.113405/public/01Front.pdf>
- Eacea. (2009). *Study on the impact of information and communications technology (ICT) and New Media on Language Learning*. Ανάκτηση Αύγουστος 12, 2011, από επίσημη ιστοσελίδα Εκτεστικής Υπηρεσίας Εκπαίδευσης, Οπτικοακουστικών Μέσων και Πολιτισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (EACEA): http://eacea.ec.europa.eu/llp/studies/documents/study_impact_ict_new_media_language_learning/final_report_en.pdf
- Edelenbos, P., Johnstone, J., & Kubanek, A. (2006). *The main pedagogical principles underlying the teaching of languages to very young learners: Languages for the children of Europe*. European Commission.
- European Commission. (2004). *Many tongues, one family. Languages in the European Union*. Directorate General Press and Communication.
- Gardner, R. C. (1985). *Social Psychology and Second Language Learning: The role of attitude and motivation*. London: Edward Arnold.
- Griva, E., & Sivropoulou E. (2009). Implementation and evaluation of an early foreign language project in kindergarten, *The Early Childhood Journal*, 37(1), 79-87.
- Griva, E., & Chostelidou, D. (2011). Multilingual Learning: A Comparative Study of Students Learning FLs in Greek Primary and Secondary Education. Στο J. S. Avery, & M. H. Stewart (Επιμ.), *Language Learning: New Research*. Nova Science Publishers.
- Griva, E., & Iliadou, S. (2011). Teachers' viewpoints and students attitudes towards plurilingualism. *European Journal of Language Policy*, 15-36.
- Γρίβα, Ε. (2011). Ευρωπαϊκή γλωσσική πολιτική και πολύγλωσση πολιτική στην ελληνική εκπαίδευση. Στο Πλατσίδου & Δαγδιλέλης (Επιμ), *Η Σύγχρονη Εκπαιδευτική Πραγματικότητα και το Πλαίσίό της*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.
- Γρίβα, Ε., & Σέμογλου, Κ. (2013). Ξένα γλώσσα και παιχνίδι: Κινητικές δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης στην πρωτοσχολική εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Horwitz, E. (1988). The beliefs about language learning of beginning university foreign language students. *Journal of Modern Language*, 72 (3), 283-294.

- Kara, A. (2009). The Effect of a 'Learning Theories' Unit on Students' Attitudes towards Learning. *Australian Journal of Teacher Education*, 34(3), 100-113.
- Kern, R. G. (1995). Students' and teachers' beliefs about language learning. *Foreign Language Annals*, 28, 71-92.
- Κοιλιάρη, Α. (2011). Πολιτισμική ετερότητα και γλωσσική εκπαίδευση στην Κυπριακή Δημοκρατία. Νέα περιβάλλοντα – νέες προκλήσεις. *Πρακτικά του Εκπαιδευτικού Συνέδριου*, Απρίλιος 2011, Λεμεσός- Κύπρος.
- Kuhlemeir, H., Bergh, H., & Melse, L. (1996). Attitudes and achievements in the first year German language instruction in Dutch secondary education. *The Modern Language Journal*, 80, 494-508.
- Larocque, N. (2006). Les attitudes des élèves envers l'apprentissage du français dans une école, Μεταπτυχιακή εργασία. Windsor, ON: University of Windsor.
- Lightbown, P. M., & Spada, N. (2006). *How Languages are Learned*. New York: Oxford University Press.
- Nikolov, M., & Curtain H. (2000). *An Early Start: Young Learners and Modern Languages in Europe and Beyond*. Council of Europe: European Centre for Modern Languages.
- Pinter, A. (2006). *Teaching Young Language Learners*. Oxford University Press.
- Sakui, K., & Gaies, S. J. (1999). Investigating Japanese learners' beliefs about language learning. *System*, 27, 473-492.
- Schulz, R. A. (2001). Cultural differences in students and teacher perceptions concerning the role of grammar instruction and corrective feedback: USA-Columbia. *The Modern Language Journal*, 85, 244-285.
- Siebert, L. L. (2003). Student and teacher beliefs about language learning. *The ORTESOL Journal*, 21, 7-39.
- Singleton, D. (2001). Age and second language acquisition. *Annual Review of Applied Linguistics*, 21, 77-91.
- Victori, M., & Lockhart, W. (1995). Enhancing metacognition in self-directed language learning. *System*, 23, 223-234.
- Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου. (2004). *Language education policy profile*. Λευκωσία: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου.

Dr. Eleni Griva is an Assistant Professor at the Faculty of Education — University of Western Macedonia. Her research interests include: L2/FL Learning and Teaching, Language learning strategies, Bilingualism/multilingualism, Language policy. She has published three books, and she has been author or coauthor of over 100 papers in journals, collected editions and conference proceedings and she has participated in various projects and international conferences.

Panayotis Panteli, MA in Education Studies. He is a primary school teacher and has participated in various projects and conferences. He has been coauthor of papers in journals and conference proceedings

Eleni Tsakiridou is Associate Professor of Applied Statistics and Educational Research at the Department of Primary Education of the University of Western Macedonia in Greece. She is currently vice chairperson in the Department of Informatics and Telecommunications

Engineering of the University of Western Macedonia. She has published in more than 80 Greek and international refereed journals, in collective volumes and proceedings. Her research interests include Applied Statistics, Educational Research, Economics of Education, Efficiency and Equity Matters and Operations Research. She is also interested in population structure studies and development issues, sampling, data collection and data analysis. Παράρτημα

Πίνακας 3. Επιλογή δεύτερης ξένης γλώσσας από τους μαθητές ανά φύλο

Γλώσσα	Γαλλικά		Γερμανικά		Τουρκικά		Ιταλικά		Ισπανικά		P-τιμή
Φύλο	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Αγόρια	271	21.8	51	4.1	8	0.6	84	6.8	196	15.8	
Κορίτσια	365	29.4	43	3.5	2	0.2	11	9.3	107	8.6	<0.005
							5				

Πίνακας 4. Αιτιολόγηση της στάσης των μαθητών απέναντι σε Ευρωπαϊκές γλώσσες

	Γαλλικά		Γερμανικά		Ιταλικά		Ισπανικά	
	Ναι (%)	Όχι (%)	Ναι (%)	Όχι (%)	Ναι (%)	Όχι (%)	Ναι (%)	Όχι (%)
Απλά μου αρέσει σαν γλώσσα	81.5	18.5	48.9	51.1	72.4	27.6	73.1	26.9
Πιστεύω ότι γενικά είναι μια χρήσιμη γλώσσα	79.6	20.4	48.8	51.2	60.2	39.8	56.7	43.3
Θα με βοηθήσει σε ταξίδια για διακοπές	87.1	12.9	70.8	29.2	78.5	21.5	75.3	24.7
Θα με βοηθήσει να γνωρίσω άλλους πολιτισμούς	83.3	16.7	72.6	27.4	78.5	21.5	77.1	22.9
Θα με βοηθήσει να βρω δουλειά	68.8	31.3	55.0	45.0	59.0	41.0	58.1	41.9
Θα με βοηθήσει να ακούω ξένη μουσική	75.6	24.4	57.5	42.5	67.9	32.1	65.9	34.1
Θα με βοηθήσει να βλέπω ξένες ταινίες	76.7	23.3	64.4	35.6	68.9	31.1	68.2	31.8
Θα με βοηθήσει στις σπουδές μου	85.2	14.8	68.5	31.5	73.1	26.9	70.8	29.2